

Vraag nr. 52
van 6 december 2002
van mevrouw RIET VAN CLEUVENBERGEN

Inburgering – Diplomavergelijking

Om tot een geslaagde integratie in het inburgeringsproces te komen, moeten de verschillende actoren op voet van gelijkheid samenwerken. Studies wijzen uit dat in de realiteit nieuwkomers steeds de zwakste partij zijn, en dat er daarom meer aan empowerment moet worden gedaan. De competenties van de nieuwkomer moeten daarom expliciet worden benoemd en erkend.

Zelfs in de nu geselecteerde groep nieuwkomers bedreigd met achterstelling, is ruim 60 % hogerschoold en beschikt dus over een diploma. De vergelijking maken met de in Vlaanderen erkende diploma's en zo de competentie van de nieuwkomer benoemen, is nodig. Op het ogenblik is er blijkbaar echter geen enkele reguliere instantie die dit systematisch doet.

1. Is er inderdaad geen reguliere instantie die systematisch de diploma's onderzoekt en afstemt op de diploma's uitgereikt in de Vlaamse Gemeenschap ?
2. Welke partners zijn hierbij betrokken of kunnen hierbij betrokken worden ?
3. Wat zijn de problemen die hierbij worden ervaren, hoe worden ze bijgestuurd en tegen wanneer ?

Antwoord

Situering

Het onderdeel loopbaanoriëntatie heeft als doelstelling de nieuwkomer wegwijs te helpen in de uitbouw van zijn levensloopbaan en op basis daarvan een actieplan op te stellen. Hiertoe dient hij eerst en vooral geïnformeerd te worden en inzicht te krijgen in de arbeidsmarkt, het educatie- en vormingsaanbod en het socio-culturele aanbod. Inzicht in de maatschappelijke mogelijkheden alléén is echter niet voldoende voor de uitbouw van de levensloopbaan van de nieuwkomer. De nieuwkomer dient eveneens inzicht te verwerven in de eigen mogelijkheden, wensen en competenties.

Belangrijk uitgangsprincipe voor de loopbaanoriëntatie houdt in dat het vertrekpunt niet langer is wat de nieuwkomer niet kan, maar welke capaci-

teiten iemand wél heeft, waar iemand goed in is of welke mogelijkheden een persoon heeft. Nieuwkomers komen immers veelal met werkervaring, diploma's en/of specifieke vaardigheden naar Vlaanderen. De nieuwkomer start dus niet met een tabula rasa, maar kan voortbouwen op ervaring, kennis en vaardigheden die hij heeft opgebouwd in het land van herkomst hetgeen motiverend werkt voor de nieuwkomer. Vaak echter weten de nieuwkomers niet hoe zij hun meegebrachte bagage (diploma's, ervaringen en competenties) kunnen vertalen naar de nieuwe context. Daarom is het van belang dat die meegebrachte bagage die de nieuwkomer hier verder wil benutten, concreet wordt vertaald naar onze maatschappij.

EVC en inburgering

Deze erkenning van eerder verworven competenties van de nieuwkomers wordt o.m. geconcretiseerd binnen de diplomagelijkschakeling die reeds wordt opgestart op het onthaalbureau samen met de trajectbegeleider. Een groot aantal nieuwkomers dat deelneemt aan het inburgeringsprogramma beschikt immers over een diploma of is hoger geschoold. In het belang van de nieuwkomer en onze maatschappij dienen deze diploma's te worden gevaloriseerd aangezien het meer mogelijkheden biedt richting onderwijs, beroepsopleiding en arbeidsmarkt. De gelijkschakeling van diploma's is echter een onderwijsbevoegdheid, waarbij de onthaalbureaus niet gemachtigd zijn om beslissingen inzake de procedures te nemen. Binnen het primaire inburgeringstraject kan het onthaalbureau enkel ondersteuning bieden aan de nieuwkomer met betrekking tot de diplomagelijkschakeling (de nodige informatie doorgeven, doorverwijzen naar bevoegde instanties, invullen van de aanvraagformulieren, ...). Uit de praktijk blijkt immers dat er verschillende partners en instanties betrokken zijn bij deze procedure : de administratie naar het departement Ministerie van Onderwijs (Naric), de administratieve diensten die documenten dienen af te leveren (gemeentebesturen, ambassades, officiële instanties....) en de hogescholen en universiteiten die advies verlenen aan de administratie Onderwijs in verband met gelijkwaardigheid.

De erkenning van verworven competenties krijgt ook ruimschoots aandacht binnen het project Levenslang Leren van de Vlaamse regering, waarbij inburgering één van de prioritaire beleidsdomeinen is. Hierbij wordt eveneens aandacht besteed aan het erkennen van competenties die via informele circuits werden verworven waarbij we ons dus niet enkel beperken tot de initiële schoolse vorming. Want wat iemand kan en kent wordt evenwel

ook in grote mate bepaald door de ervaringen die men opdoet op de werkplek of in de vrije tijd, door zelfstudie en door het volgen van bijkomende opleidingen. In dat kader keurde de Vlaamse regering projecten goed rond Erkenning Verworven Competenties, waarbij we streven naar het opdoen van ervaring met EVC-praktijken, meer bepaald met het flexibiliseren van leerwegen en het gebruik van de portfoliomethodiek.

Actieonderzoek

In het kader van integratie van vluchtelingen en asielzoekers voerde OCIV (Overlegcentrum voor de Integratie van Vluchtelingen) het voorbije jaar in opdracht van het Europese Vluchtelingen Fonds een actieonderzoek rond de gelijkschakeling van diploma's. In een eerste ontwerp van rapport over dit proefproject werden reeds enkele conclusies en beleidsaanbevelingen meegegeven ; het gedetailleerd eindrapport zal in de loop van dit jaar voorgesteld worden. Door middel van een actieonderzoek werden vluchtelingen en asielzoekers begeleid in alle aspecten van diplomagelijkschakeling en dit met het oog op het verhogen van de toegankelijkheid van de administratie die zorgt voor de gelijkschakeling van diploma's, het onderzoeken van de begeleidingsbehoeften en voorwaarden die bijdragen tot een succesvolle gelijkschakeling van diploma's, het onderzoeken van structurele en wettelijke knelpunten in deze materie, het sensibiliseren van hogescholen en universiteiten in verband met deze problematiek en het advies geven in verband met onderwijsopties voor deze doelgroep.

Uit de ervaringen van het proefproject kunnen de volgende knelpunten met betrekking tot diplomagelijkschakeling aangehaald worden.

- Het grootste deel van de aanvragers van een diplomawaardering kiezen voor de niveaubepaling¹, die niet dezelfde waarde heeft als een academische erkenning². De reden hiertoe is dat voor deze laatste procedure de nieuwkomer over een hoeveelheid van documenten dient te beschikken (diploma, overzicht van vakken, kopie van thesis, ...) – hetgeen vaak onmogelijk is gezien de situatie – terwijl de niveaubepaling een iets eenvoudiger procedure is.

Mogelijk alternatief bij het ontbreken van de documenten is een verkennend gesprek waarbij de initiatiefnemende decaan peilt naar de bekwaamheid van de aanvrager ; dit verkennend gesprek wordt echter sporadisch gevoerd.

- Met betrekking tot de procedure zelf worden in het ontwerp van rapport ook andere knelpunten aangehaald : er dient door de aanvrager een bewijs geleverd te worden dat de gevolgde studies gebeurden aan een erkende instelling, er kan niet altijd een Belgisch equivalent gevonden worden voor de studie in het land van herkomst (bijv. opleiding behelst minder jaren dan een gelijkaardige studie in België of in het geval van een specifieke opleiding zoals rechten, taalopleidingen,...) en tot slot worden problemen met de legalisatie van enkele documenten binnen enkele stedelijke diensten en de hoge kosten voor vertalingen van de vereiste documenten vermeld.
- Voor vele nieuwkomers die over geen enkel document beschikken betreffende hun studies hoger onderwijs, is het behalen van een Belgisch diploma de enige optie, hetgeen vaak wordt bemoeilijkt gezien de toelatingsvoorwaarden tot de universiteit en de financiering van de studies zelf.
- Met betrekking tot de begeleiding van de diplomagelijkschakeling wordt tot slot aangehaald dat een goed inzicht in de technische procedure en de onderwijsstructuren in de verschillende herkomstlanden en in België is vereist. De trajectbegeleiding rond diplomagelijkschakeling is bovendien een tijdsintensief werk dat naast het afnemen van een intake, de informatieverlening aangaande de verschillende procedures, het onderzoekswerk, het onderhouden van de verschillende contacten tevens vraagt om een goed werkend follow-up systeem.

Een verdere ondersteuning op het terrein is dan ook noodzakelijk.

- ¹ Deze procedure situeert de gedane studies in het herkomstland in vergelijking met een zekere studiekeerperiode aan een Belgische hogeschool of universiteit. Over een niveaubepaling beschikken kan interessant zijn naar de VDAB toe of een toekomstige werkgever.
- ² Hierbij verkrijgt de aanvrager een gelijkwaardigheidsbesluit dat dezelfde waarde heeft als een in België behaald diploma.